צח: שתי הלחם פרק אחד עשר מנחות

עין משפט נר מצוה

לם א ב מי׳ פ״ג מהל׳ בית הבחירה הל״ב:
ם ג מי׳ שם הל״ם:

תורה אור השלם

1. צרור המר דודי לי בין שדי ילין׃
שיר השירים א יג
2. ונסעו הקהתים נשאי המקדש והקימו את המשכן עד באם׃
במדבר י כא
3. ויעש שלחנות עשרה ויצם בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל ויעש מזרקי זהב מאה׃
דברי הימים ב ד ח
4. ושמת את השלחן מחוץ לפרכת ואת המנרה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה והשלחן תתן על צלע צפון׃
שמות כו לה
5. ויעש את מנרות הזהב עשר כמשפטם ויתן בהיכל חמש מימין וחמש משמאל׃
דברי הימים ב ד ז
6. מחרץ לפרכת הועדת באהל מועד יערך אתו אהרן ובניו עד בקר לפני ד׳ תמיד חקת עולם לדרתיכם׃ ויקרא כד ג
7. דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות׃
במדבר ח ב

הגהות הב״ח

(א) גב׳ היה מנחה והכתיב ישרוך כל״ל ואיכא אלא נמחק:
(ב) רש״י ד״ה מדכתיב כנר ומו׳ ולא כלפון ודרום לשמאלה: (ג) ר״ה אל מול וכו׳ ומשמע מקרא:

מוסף רש״י

ובולטין בפרוכת. הפרוכה כנגד פתח שבמחילת אמה וטרקפין והפתח כאמצע אמה וטרקפין היה נמקדש לאשון (יומא נד.). כמין שני דדי אשה. שבולעין מתחת תליקה (שם). צפון ודרום. לאשי שלחנות מן הצפון לדרום היו, חתם בשורה אחת פוטות הלשה של זו לאשה של זו (יומא נא.). אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. למול פני נר שבנוף המנורה שהוא אמצעי היה מגדל פני שבעה הנרות (מגילה כא.).

שיטה מקובצת

(א) ונסעו הקהתים. חרי נושאי תרי הא ארבעה דמצי למיסר ונסעו נושאי המשכן והקימו את המשכן עד בוא נושאי הארון הרגמ״ה: (ב) תיבות תרי נמי תרי נמחק: (ג) השלחן. על (ירך) [צלע] המשכן תימנה: (ד) מחצי בית. ע״ תוס׳ לעיל (דף סו ע״ב): (ה) ליה ולמ״ד נמי מזרח ומערב שלחן: (ו) למערב. שהוא: (ז) לארבה. של ארון: (ח) אלא. כשיעור רוחב הארון והיינו אמתא ופלגא ותרי גברי הנושאים בשני הבדים לא הוי מצי לינסב הגך שני אנשים בין בד לבד אלא ודאי לאריכי נוחנים הבדים ותהי אורך הארון בין בד לבד והיינו שתי אמות: (ט) שבשמאל. הפתח: (י) דהיינו אורכן: (יא) בצפון ודרום אישתכח רכולהו נרות דהיינו פי׳: (יב) דאותן שבל: (יג) כלפי אותה: (יד) קיימי כולהו: (טו) היכא מונח:

מסורת הש״ס

(א) [מקלים ס״ו ה״ג], (ב) [יומא נא.]. (ג) [מגילה כח: ע״ש]. (ד) [שם מיתא ר׳ יוחנן]. (ה) מנה הס״ד אתי כ״ד ה״ה מתלי הנתם. ל״ק. (ו) מקרא דאותן שבל. ל״ק. (ז) ל״ל מ׳ מהנים כו׳ המחנים וכ׳ לטיולו כ׳ כיכון יכ׳ לבדר כ׳ כוכון. (ח) [נקמן לט:]. (ט) נ״י הל״ק כמאן קודש ד״ה אם ד״ה יעסו הקהתים תרי נשאי המקדש כו׳ ואין דבר מקודש יאחר מן מאהלו יש״מ דבתרון מיירי ספ״ד וכל״ל וה״ק מוסק כל זה הדיוט וקשה לשכם כל הספרים. י) ל״ק.

גליון הש״ם

תוס׳ ד״ה דוחקין ובו׳ לחיבתן של ישראל. עין תו״ש פ״ג מ״ט דכ״ב ד״ה תוק:

רבינו גרשום

שמבדיל בין הקדש ובין קודש הקדשים שתלוין ע״ג אמה טרקפין: דילמא לארכו דאהרן הוי יתבי. ומאי דאורכו) [דרוחבו] דאהרן לארכו של בית: [אמר רב יהודה] ליכא למימר דכי דלאורכו של ארון [הוי] דרחבו של ארון היה אמה וחצי ואי הוו בדיו לאורכו תרי גברי שנושאין הבדים באמתא ופלגא לא מסתני להו הילכך אורך הבדים לרוחבו של ארון: וכמא לן דר׳ גברי דרו. דלא מסתני להו אימא חד גברא מצר זה ושני בדיו א׳ על כתף ימין ואחד על כתף שמאל וכן לצד אחר: לא ס״ד הקהתים תרי נושאי תרי הא ד׳ דמצי למיסר ונסעו נושאי המקדש והקימו שנים את המשכן עד בואם נושאי הארון: אלא של משה באמצע וכולן מן שמאל הפתח בצפון: כמשפט תבנית מנורה של משה. נביעים קנים וכפתורים: מאן דאמר משליש בית ולפנים קא חשיב בית קדשי הקדשים ודוחק שתיין אמה ומעשרים ולפנים מפתח ההיכל היו מונחים היינו משליש הבית ולפנים: דמר לא קא חשיב בית קדשי הקדשים בהדי היכל משום הכי אמר מחצי בית ולפנים דהיינו מעשרים אמה ולפנים: מזרח ומערב היו מונחין. אהרן לאורכו של בית: מדכתב בנר מערבי לפני ה׳ דכתיב יערוך אותו לפני ה׳: מה ארון צפון ודרום. כדאמרן: ואין דבין חוץ מפנים. מנורות דחוץ מארון דהיי בפנים: דמצדד להו אצדודי לשאר נרות כולן כחיזרין ראשיהו כלפי נר מערבי דהוא לחודיה מכוין לפני ה׳ ומוטה קמעא למני ה׳: והוא באמצעיתן: בשלמא למאן דאמר מזרח ומערב שאהרן לאורך הבית היינו דיתבי עשר שלחנות בעשרים אמה דהוה להו רוחא לאורכא דביתא דהוה מ׳ אמה. אלא למאן דאמר מצפון לדרום דאורכן לרחבו של בית הא ליכא מצפון לדרום אלא עשרים ועשרים בעשרים היכי יתבי: ותו כהנים היכי עיילי לבית קדשי הקדשים הא מפסקי שלחנות: שלחן דמשה היכי מנח ליה. באמצע: דלמאן דאמר מזרח ומערב שלחן דמשה היכי מנח ליה מנח ליה באמצע הוי יגעו בשליש האיתנות: מי סברת חד דרא הוה מנח להו לשלחנות תרי שורי נינהו חמש כנגד חמש ושל משה בין שתי השורות:

דוחקין ובולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה. מעשה נס היה לאהרן באמצע קדשי הקדשים היה ולכל לד היה עשר אמות ומקום אהרן אינו מן המדה כדאיתא בפרק קמא דמגילה (דף י:) ואם כן אפילו למאן דאמר שהכדים נשמטים לצד אחד היאך מגיעים עד הפרוכת הא לא היה אורכן עשר אלא ע״י נס האריכו הכדים עד שהיו דוחקין ובולטין וגרלין כשני דדי אשה לאיכתן של ישראל:

ט) **מזרח ומערב** מונחין. ומתני׳ דתנן אורכן לאורכו של בית כרבי: **מדכתיב** בנר מערבי **לפני ה׳.** נר שני של שתי מזרחיות קרי נר מערבי כדפרישית בפרק כל קרבנות (לעיל ד׳ פו: ד״ה ממנה) ומתניתין דתמיד (פ״ג מ״ט) דתנא שתי מזרחיות דולקות כרבי דאמר מזרח ומערב מונחין דלמאן דאמר צפון ודרום מונחין אין שייך מזרחיות:

שאמצעי משובח. פי׳ בקונטרס לענין שלשה שקולין בתורה דאין פותחין מעשרה פסוקים ואמצעי שקולה מרבעה משובח ועל זה מייתי הך ברייתא התם בפ״ג דמגילה (דף כא:) אבל [קשה] דמייתי [נמי] שאר ברייתות דרשאן ואמרין משובחים לכך נראה דהך [דהכא] מייתי׳ לגבי שלשה המהלכים בדרך דגדול באמצע דדאמר בפרק אמר להם הממונה (יומא דף נ.) ובמגילה (דף כא:) מייתי לה משום דכיון דמשובח לשאר דברים טוב שיקרא ד׳ פסוקים: **תרי** דרי הוו. ומיתרלי השתא כולהו פירכי דלמאן דאמר לפון ודרום אף על גב דכי יהכינו חמשה

דוחקין ובולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה שנאמר [1]צרור המור דודי לי בין שדי ילין ומנלן דבדיו לפותיא דאהרן הוו יתבי דילמא לארכו דאהרן הוו יתבי אמר ר׳ יהודה תרי גברי באמתא ופלגא לא מסתני להו ומנא לן דבארבעה הוו דרו להו דכתיב [2]ונסעו הקהתים [3] תרי נושאי המקדש נמי תרי תנו רבנן עשרה שולחנות עשה שלמה המלך שנאמר [4]ויעש שולחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל ואם תאמר חמשה מימין הפתח וחמשה משמאל הפתח אם כן מצינו ששולחן בדרום והתורה אמרה [5]והשולחן תתן על צלע צפון אלא של משה באמצע חמשה מימינו וחמשה משמאלו תנו רבנן עשר מנורות עשה שלמה שנאמר [5]ויעש את המנורות הזהב עשר כמשפט ויתן בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל ואם תאמר חמשה מימין הפתח וחמשה משמאל הפתח אם כן מצינו מנורה בצפון והתורה אמרה [6]ואת המנורה נכח השולחן [ג] אלא של משה באמצע חמשה מימינה וחמשה משמאלה תני חדא [ד] מחצי בית ולפנים היו מונחין ותני חדא משליש הבית ולפנים היו מונחין ולא קשיא מר קא חשיב בית קדשי הקדשים בהדי היכל מר לא קא חשיב בית קדשי הקדשים בהדי היכל [6]תנו רבנן מזרח ומערב היו מונחין דברי רבי רבי אלעזר בר׳ שמעון אומר [ה]צפון ודרום

מ״ט דרבי גמר ממנורה מה מנורה מזרח ומערב אף הני נמי מזרח ומערב ומנורה גופה מנלן מדכתיב בנר מערבי [6]יערוך אותו [אהרן וגו׳] לפני ה׳ מכלל דכולהו לאו לפני ה׳ ואי סלקא דעתך צפון ודרום כולהו נמי לפני ה׳ נינהו ור׳ אלעזר בר׳ שמעון מאי טעמא גמר מארון מה [7]ארון צפון ודרום אף הני נמי צפון ודרום ורבי נמי ליגמר מארון דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מבפנים ור׳ אלעזר בר׳ שמעון ליגמר ממנורה אמר לך [8]מנורה גופה צפון ודרום הוה מנחה (ו) אלא הכתיב יערוך אותו אהרן ובניו דמצדד להו אצדודי [ז]דתניא [7]אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות מלמד שהיו מצדדין [ח]פניהם כלפי נר אמצעי אמר רבי [ט]נתן מכאן שאמצעי משובח בשלמא למ״ד מזרח ומערב היינו יתיבי עשרה בעשרים אלא למ״ד צפון ודרום י׳ בכ׳ היכי הוו יתבי ותו כהנים היכי הוו עיילי ותו מצינו ה׳ שלחנות בדרום ותו שלחן דמשה היכא מנח לי׳ [6] וליטעמיך למ״ד מזרח ומערב נמי שלחן דמשה היכא הוה מנח ליה אלא מי סברת חד דרא הוה תרי דרי נינהו

ושולחן שניהם בהיכל: **והכתיב אותו.** דמשמע אחד לפני ה׳ ותו לא: **מנלן להו אצדודי.** לעולם לפון ודרום מנחי ואפ׳ הכי ליכא אלא חד כלפי מערב והיינו אמצעי שפי הפתילה כלפי מערב ושאר הפתילות מצודדות פיהן כלפי האמצעי שג׳ של לד לפון מצודדות כלפי דרום וג׳ של לד דרום מצודדות כלפי לפון: **אל מול פני המנורה.** אמצעי עומד על גופה של מנורה והשאר על הקנים ומשמע (ג) [יא] קנה יב] אותן שעל הקנים מצודדות כלפי יג] אותם של מערב: **מכאן שאמצעי משובח.** לגבי שלש שקולין בספר תורה כשני וכחמישי ואמרינן במסכת מגילה (דף כא:) אין פותחין מעשרה פסוקים וקאמר רבי נתן דאמצעי משובח וקורא ארבעה והשאר ג׳ ג׳: **היינו דיתבי י׳.** עשר שולחנות בעשרים כדאמרן לעיל מחצי הבית ולפנים מונחים וקפלקא דעתך דאשו של זה כנגד ראשו של זה קיימי יד] ואיכא למימר אע״ג דאי אפשר שיהא עשר שולחנות של עשרים אמה בעשרים אמה מצומצמות שלא יצאו קצת חוץ לעשרים אמות הפנימיות איכא למימר לא דק כולי האי הא דקתני לעיל מחצי הבית ולפנים: **אלא למאן דאמר לפון ודרום.** דהיינו לרוחבו של היכל והלא רוחבו אינו אלא עשרים ועשרה שולחנות של עשרים אמה בעשרים אמה היכי יתבי הא אי אפשר לצמצם שלא יהא ריוח מועט בין שולחן לשולחן: **ותו.** אי נמי מצו יתבי נמצא שמילאו את כל רוחב ההיכל והכהנים ביום״כ היכי עיילי לפנים ולפנים. אי נמי בכל שבת נכנסין טו]ארבעה כהנים כדקתני במתניתין טז] שנים ליטול שני סדרים הישנים ושנים לסדר שני הסדרים החדשים ועומדים אלו כנגד אלו עומדו של נוטל בצד עומדו של מסדר ואי כל רוחב ההיכל אלא היכי אזלי כהנים הנוטלין באידך גיסא דשולחנות: **ותו אלינו חמשה שולחנות בדרום.** וקרא כתיב (שמות כו) על צלע לפון: **ותו שולחן דמשה.** דאמרן לעיל באמצע מונח טז] היכי מונח: **ולמאן דאמר נמי מזרח ומערב שולחן דמשה היכא מנח.** אישתכח דיתיב הך שלחן כולו בעשרים אמות חילוניות. והשתא מתרץ לכולהו פירכי: **מי סברת.** כחד דרא הוו יתבי כולהו עשר לראשה של זו בצד לראשה של זו: **בתרי דרי.** הוו יתבי ממשה מיייהו לראשה של זו בצד לראשה של זו ושל משה אצלן לפניהם ולא בשורתן ושורה אחרת של אותה של משה ולא בשורתה ואותה ה׳ לראשה של זו בצד לראשה של זו: למ״ד

כמין שני דדי אשה. אלמא כדים ממזרח למערב קיימי לאשן אחד למערב ולאשן אחד למזרח בתוך הפתח. ושמע מינה דוחקו של אהרן ממזרח למערב [1] שהיה אורכו של בית: **תרי גברי באמתא ופלגא.** אי הוו כדים לאורכו [2] לא היה בין בד לבד אלא [ח] אמה ומחצה: **הקהתים שנים נושאי ארון המקדש שנים.** והקימו הלוים את המשכן כשהיו רוצים לנסוע עד בואם אלו נושאי הארון: **ואי״ת.** האי מימין ומשמאל דפתח קאמר: **אם כן מצינו.** אמאי שולחנות בדרום שהפתח היה באמצע ההיכל בתוך מזרחי ומנלאו חמשה שבשמאל [ט] דרך כניסה כולם בדרום: **אלא של משה באמצע חמשה מימינו.** בדרומו וחמשה משמאלו בצפונו וכולן בצפון ההיכל ולקמן מפרש היכי [ט]מנחי: **תני חדא מחצי הבית ולפנים מונחין.** כל השולחנות ואין אחד מהן בחצי מן החיצון לצד הפתח: **למר קא חשיב כו׳.** שההיכל ששים אמה ארכו כדכתיב (מלכים א ו) והבית אשר בנה המלך שלמה לה׳ וגו׳ ומאותן ששים היו עשרים בדביר כדכתיב (שם) ולפני הדביר עשרים אמה וגו׳ וההיכל ארבעים כדכתיב (שם) ארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני והשולחנות יושבים בעשרים אמה של היכל של לד הדביר מאן דתני משליש הבית חשיב כל הששים אמה של דביר ושל היכל ומאן דתני מחצי הבית ולפנים לא חשיב אלא היכל לחודיה: **מזרח ומערב מונחים.** השולחנות לאשן אחד למזרח ולאשן אחד למערב דהיינו [י] אורכו לאורכו של בית: **מה מנורה מזרח ומערב.** השלשה קנים במזרח והשלשה במערב: **מדכתיב בנר מערבי לפני ה׳.** דכתיב (ויקרא כד) יערוך אותו אהרן וגו׳ לפני ה׳ דמשמע אותו לפני ה׳ ואין אחר לפני ה׳ אלמא חד הוא דהוי כלפי מערב לצד בית קדשי הקדשים אלמא מזרח ומערב מונחים והחיצון של לד מערב קרי ליה נר מערבי דאי בצפון יא] (כ) אישתכח דכולהו פי הפתילות שוות למערב: **מה ארון צפון ודרום.** אורכו לרוחבו של בית כדאמרינן לעיל [ע״א] וכך היה מונח וכך היו כדיו מונחין: **חוץ מחוץ.** מנורה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com